

Førlangende, og naar han selv førlanger det, saa maa det vel ogsaa være fuldt Vederlag. Et andet Spørgsmaal er, om man indrømmer, at Almenvellet kræver det. Jeg mener, at Almenvellet kræver det; thi selv om den højtærede Minister siger, at Tienden ikke er særlig Skyld i de trykkende Forhold — noget, som vel er meget sandt — saa maa man dog, naar man staar over for saadanne Forhold, hvor det er vanfseligt for Landbruget at klare sig, gøre et af to: Man maa enten søge at forøge sine Indtægter eller formindste sine Udgifter. At forøge sine Indtægter tror jeg, Landbruget anspænder alle sine Kræfter for at gøre, der kan vist ikke ret vel gøres mere i den Retning; men det, man saa maa have sin Opmærksomhed henvendt paa, er det andet: Formindstelsen af Udgifterne, og jeg mener ikke, det er nogen lille Udgift, Jordbruget slipper for, selv om man ikke regner Tienden for mere end 6 Mill. Kr. aarlig, og jeg mener, det vilde være en god Hjælp for Landbruget. Jeg kan heller ikke indrømme, at det skulde være en ren og stærk Gave af 36 Mill. Kr., naar Staten træder hjælpende til, med hvad der her forlanges af Mindretallet; thi naar det siges fra Ministerens Side, at det er ikke nogen gammel Uret, man staar lige over for og ønsker at afløse, saa forstaar jeg det egentlig ikke. Den ærede Minister siger, at den Gang var det god Skik og Brug, at Magthaverne brugte deres Ret; det var dog vist ikke saa meget deres Ret, de brugte, men mere deres Magt. Der er imidlertid noget, der hedder at bruge sin Ret, og noget, der hedder at misbruge sin Ret, og det sidste er jo noget, som vi ikke ere fremmede for; thi jeg ser ikke rettere, end at vi have staaet over for Misbrug af Retten i vore Dage. Naar Grundloven siger, at Skatter ikke kunne opkræves og Udgifter ikke afholdes, forinden Finansloven er vedtagen, saa kan jeg ikke se andet, end at det er et Misbrug af Retten, at man har opkrævet Skatter og afholdt Udgifter, uden at Finansloven har været vedtagen. Det er en Udfølbelse af Magten, men det er et Misbrug af Retten, og saaledes har det ogsaa været med Tienden i gamle Dage, saa at disse to Forhold maaste maa siges at have noget tilfælles. Naar den ærede Minister endvidere siger, at Tienden ikke er nogen svær Byrde at bære, naar man ikke vil erstatte den med 18 Gange dens Beløb, saa vil jeg sige, at den kan være svær nok for Tiendeyderne for mange Ejendommers Bedkommende, den hviler jo ikke ligelig paa alle Ejendomme, men forholdsvis haardt paa adskillige i Forhold til deres Værdi. Naar

det ærede Medlem for Randers (Lüttichau) henviste til Fæsteforholdet og mente, at man der havde et godt Eksempel paa, hvorledes man kan opnaa et stort Gode ad privat Vej, saa vil jeg sige, at der er en betydelig Forskel; thi ved Fæsteforholdet var der sat en Præmie for Godssejerne, for saa vidt som de gif ind paa en Ordning, men en saadan Præmie habes ikke her for Tiendeejernes Bedkommende; den eneste Fordel, de opnaa, er den, at de blive fri for den lille Tiendeskatt, som hviler paa Tienden, og det er ikke særligt opmuntrende.

Jeg skal saa henvende nogle Ord til den ærede Ordfører (Bernthsen), som egentlig gav mig Anledning til at bede om Ordet. Den ærede Ordfører sagde, at det bedrøvede ham ikke at forlade et dødt Standpunkt. Det forstaar jeg saa overordentlig godt, thi den ærede Ordfører er ikke bange for at forlade Standpunkter; men det kommer jo an paa, hvad man forstaar ved et dødt Standpunkt. Kan man mene, at det, som man ikke alene her i Salen, men ogsaa uden for Salen, har holdt paa, er et dødt Standpunkt, saa længe man ikke har gjort noget alvorligt Forsøg paa at komme ud over Banfælgigheden? Man er jo kun naaet til at afgive en Bestænkning i 1872, men Sagen kom hverten til 2den eller 3dje Behandling, end mindre fik man det andet Tings Mening derom at høre, saa man kan i dette Tilfælde da ikke tale om noget dødt Standpunkt. Noget andet er, dersom det ærede Medlem i det hele taget kalder det et dødt Standpunkt, naar han ikke straks kan komme overens med Regeringen og det andet Ting; i saa Tilfælde kan jeg saa godt forstaa, at han har været saa ivrig for det Forlig, som nu er kommet i Stand, da han jo saa ogsaa maa betragte det Standpunkt, som han tidligere stod paa, for et dødt Standpunkt og kun kan betragte det som et levende Standpunkt at komme til at arbejde sammen med den nuværende Regering. Naar det er sagt, at det var uretfærdigt mod de øvrige Skatteydere, naar man forlangte, at Staten skulde yde et Bidrag af 6 Gange Tiendens aarlige Værdi, og det endvidere blev tilføjet, at Mindretallets Ordfører var en ny Sct. Knud ved paa den Maade at sætte Befolkningen i Skak, saa vil jeg sige, at netop den ærede Ordfører er egentlig en ny Sct. Knud, thi han har vist Vejen ved at ville yde Bidrag til Amtsrepartitionsskandene — og er det ikke affurat det samme, eller er det egentlig ikke langt værre end det, der her foreslaas, idet det særlig kommer de store Hartkornsejere til gode, i Stedet for, at det, som her foreligger, kommer særlig det